

Naša Domowina

Informacije třěšneho zwjazka • Informacije kšywowego zwězka • Informationen des Dachverbandes

Foto: W. Kotissek

Wšěm člonam našeje narodneje organizacije a našim partneram přejemaj spokojne swjate dny kaž tež zbožo, strowotu a wšo to najlěpše do noweho lěta. Džakujemy so wutrobne wšěm, kiž su w Domowinskih skupinach, župach a towarstwach na dobro Serbow a Domowiny skutkowali. Wjeselimoj so na dalše dobre a spuščomne zhromadne džěło w lěće 2019.

Wšykny člonkam našeje narodneje organizacije a našym partnerjam žycmej spokojne swěte dny ako teke gluku, strowje a wšo to nejzłěpše do noweho lěta. Žěkujomej se wutšobnje wšykny, kenž su w Domowinskih kupkach, župach a towaristwach na dobro Serbow a Domowiny statkowali. Wjaselimej se na dalšne dobre a spuščobne zgromadne žěło w lěše 2019.

Allen Mitgliedern der Domowina und unseren Partnern wünschen wir besinnliche Festtage sowie Glück, Gesundheit und alles erdenklich Gute für das neue Jahr. Allen, die sich in den Domowina- Ortsgruppen, den Domowina-Regionalverbänden und Vereinen zum Wohle des Sorbischen engagiert haben, danken wir sehr herzlich. Wir freuen uns auf eine weitere gute und vertrauensvolle Zusammenarbeit im kommenden Jahr.

Dawid Statnik

předsyda/pśedsedař/Vorsitzender

Marko Kowar

jednačel/jadnař/Geschäftsführer

Wćipni nětk na wuslědki

Džak wšitkim podpěračelam akcije Domowiny „Naprašowanje člonow wšitkich serbskich towarstwow a zwjazkow“

Ze šwarnej ličbu 1030 wobdźělnikow je njeđzelu, 14. oktobra 2014, wuběžalo Naprašowanje člonow wšitkich serbskich towarstwow a zwjazkow, kotrež je so wotměło wot kónca septembra tohole lěta 2018. Iniciator bě Domowina. Na tutym wuslědku maja zaslužbu wšitcy, kotřiž su naprašnik šěrili a za njón wabili w župach, člonskich towarstwach a za jich mjezami kaž tež w medijach zas a zas napominali. Za to słuša jim wulki džak. Najwjetši džak pak wšitkim, kotřiž su naprašnik wupjelnili a wotedali. Přewjedženje a wuhódnoćenje tutoho přěnjeho anonymneho naprašowanja Domowiny scyla je so po wupisanju Lipšćanskej agenturje Methodenberatung Jahn do nadawka dało. Za naprašowanje stej so wužiwałoj dwě formje: wupjelnjeny naprašnik w kuwertěrowanej čišćanej formje a naprašnik přez internet.

Po přěnych informacijach z agentury stej so wužiwałoj wobě formje w nimale wuwaženej mnohosći - 656 pisomnych a 374 digitalnych. Tež wobdźělenje po starobje pod 40 lětami a nad, kaž tež podžěl žónskich a muskich stej wurunanej.

Kónc lěta budže naprašowanje wuhódnoćene. Tak dołho mamy sčerpni a wćipni być kaž předsyda Domowiny. Po jeho wuprajenu na nowinarskej rozmołwje 4. septembra 2018 nastupajo „Naprašowanje“ mjenujcy wosobinsce najbóle zajimuju wotmołwy na poslednje prašenje w naprašniku: „Što byšće činić, hdy byšće byt předsyda abo předsydku Domowiny?“. Za Domowinu pak budže so započec rozestajenje z konkluzijemi. Wšako hižo njeje dołho hač do 19. hłowneje zhromadźizny Domowiny, 30. měrca 2019 w Chrósćicach. **Marka Cyžowa**

Předsyda a referent Domowiny Dawid Statnik a Clemens Škoda pobýštaj dnja 26. septembra w Praze. W Senace džakowaštaj so senatorej Jermařej za jeho dołholětne spomóžne džěło za Serbow a serbsko-čěsku wuměnu. Jermař k wólbam čěskeho parlamenta spočatk oktobra hižo njekandidowaše. Na zetkanju wobdźěli so tež Lukáš Novosad, předsyda towarstwa Společnost přátel Lužice (SPL).

Foto: L. Novosad

Zelene swětło za wěcej pšawow Serbow w Bramborskej

Domowina wita na 19. septembrje w Krajnem sejmjje Bramborskej wobjadnane změny pšawniskich pśedpisow wó pšawach Serbow. Tak jo se mjazy drugim wobzamknuła Druga Kazń k změnje pšawniskich pśedpisow wó pšawach Serbow w Bramborskej (šišćanka 6/8213). Pó tom mógu wokrejsne sejmy w starodawnem sedleńskem rumje z dwě tšešinoweju wěšynu rozsuziś, až jich wokrejs w pšichože dwójorěcne (nimskodolnoserbske) mě změjo. W měsćańskem zastojnstwje Cottbus/Chóšebuz ako teke w

wokrejsnych zastojnstwach Spree-Neiße/Sprjewja-Nysa, Oberspreewald-Lausitz/Górne Błota-Lužyca a Dahme-Spreewald/Dubja-Błota bužo w pšichože wót kraja financěrowane poľne žěłowe městno za głownoamtsku zagronitu/głownoamtskego zagronitego za nastupnosći Serbow. Nadawk zagronitych dej teke bys pódpěrowanje gmejnow, zwězanych gmejnow a amtow w serbskich nastupnosćach. Předsedař Domowiny Dawid Statnik wita toś to wuwise: „Bramborska jo w zajžonych lětach pokazała

nabejne wuwise w ramiku šćita mjeńšynow. Wósebnje ředowanja za komunalne žěło su praktiski a statkowny zachopjeńk w zmysle widneje dwójorěcnosći.“

Dalej deje změny Bramborskej wusokošulskeje kazni studijnym póžedarjam wólažćenja stwóriś. Tak ma se pla póžedarkow a póžedarjow na studij cep-tarstwa wótpowědnje žiwaś na dobre znaša serbskeje řecy pla rozsuzenja pšiwzeša. K tomu Statnik: „Z tym dej se wósebnje spěchowaś ličba studentow na ceptarstwo, aby teke w pšichože doś wucabnicow a wucabnikow za serbsku wucbu měli.“

Konferenca Domowiny a Žěłarnje pšichoda Łužyca:

„Nejpjerwej změna struktury, pón wótstup wót wugla“

„Kak comy w pšichože we Łužycy žywe byś?“ jo było centralne pšašanje konferencie „Quo vadis Łužyca/Łužica/Lausitz“ k strukturnej změnje na 13. a 14. septembrje na Techniskej uniwersiće Zły Komorow. Konferenca, kótaruž jo Domowina – Zwězk Łužyskich Serbow w kooperaciji ze Žěłarnju pšichoda Łužyca organizěrowała, jo se zaběrała z pšašanjami pšed nami stojeceje strukturneje změny a šansami, kenž z toho za region wurustu. Mjazy wobžělnikami z wědomnosći, slěženja, towaršnosći a politiki stej bylejš bramborska ministarka za wědomnosć, slěženje a kulturu dr. Martina Münch a jeje sakska amtska kolegina, statna ministarka za wědomnosć a wuměłstwo dr. Eva-Maria Stange. Dawid Statnik, pšedsedař Domowiny jo gronił: „Comy z teju konferencu k tomu pšinosowaś, až se na pótrjebnosći toho žěła Łužyskich wobydłarkow a wobydłarjow pši planowanju našogo pšichoda wěcej słuha.“

Diskutěrowali su se na jadnom boce ramikowe wuměnjenja, kenž su za taki proces notne, na drugem boce pak teke konkretne wóćakowanja, aby Łužyca se mógała dalej do pšichoda zamóžna a žywjnja gódna wugótowaś. Dalšny aspekt

su byli ekonomiske šanse, ako na pšikład kooperacija z pódzajtšnymi susednymi krajami, rola wrošarjow do regiona abo atraktiwnosć póbitowanjow młodym lužam, kenž kšě we Łužycy wóstaś. Južo něnto eksistěrujucy brach fachowych mócow wobgrozujoo góspodarsku krajinu Łužyca w pšiběrajucej měrje.

Nic jano góspodarske, ale teke towaršnostne aspekty su rolu grali. Tak su se pšednoski na pšikład zaběrali z Łužycu ako europejski kompetency region za wěcejrěćnosć a wjeleserakosć rěcow abo z wuwšim wejsańskego ruma póđ wóšebnym žiwanim na serbski lud.

Dawid Statnik jo k tomu mjazy drugim gronił: „Strukturna změna njewobgrozujoo jano góspodarsku perspektiwu Łužyca, ale teke eksistencu našogo luda a identitu wšych Łužycanarjow. Trjebne njejsu dla

togo jano investicijne programy za žěłowe městna, ale celostne pšistupy, aby se identita a charakter dwójrěćneje Łužyca zachowalej. To wótpowědujoo teke dokumentoju ‘Zgromadnje za pšichod industrijowego regiona Łužyca’, kenž jo se w juniju 2017 wót krajneju kněžarstwowu Sakskeje a Bramborskeje ako žěl strategije Łužyca wobzamknuł. Pominamy dla toho wóšebne glědanje na nastupnosći a pótrjebnosći našogo luda, kenž deje se wótblyšćowaś we wótpowědujucych projektach a institucijach. Dla toho póšrednjomy kněžarstwoma Sakskeje a Bramborskeje zebranje wuslědkow našeje konferencie k strukturnej změnje z konkretnymi wóćakowanjami. Comy, až impulse z našeje konferencie se zapletu do wóžecego wobrazu k dalšnemu wuwšim našeje domownje.“

Na drugem dnu su pšibytnje póđtymili teze a temowe wobcerki we wšakich workshopach. Tak su se kupki mjazy drugim zaběrali ze serbskeju specifiku Łužyca, ze strukturnym wuwšim we wobcerku turizma, kultury a kreatiwnego góspodarstwa, ze zagronitosću komunow za serbske nastupnosći, z wěcejrěćnosću ako lěpšynu městnosći a ze serbskimi institucijami.

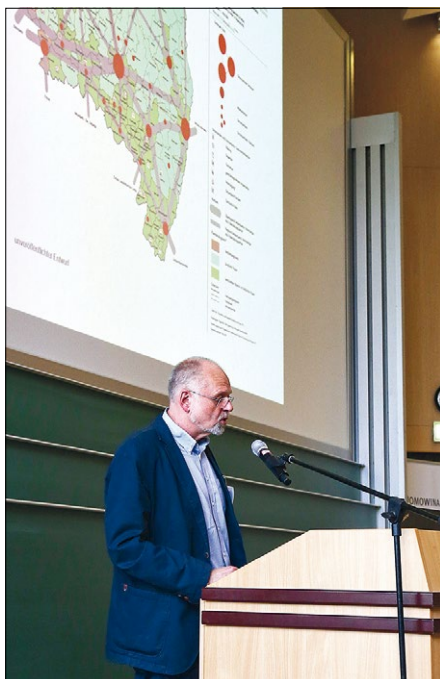
Ako rezultat konferencie su wobžělniki zwěšćili, až dejał se serbski charakter Łužyca wót wšych akterow móćnej wužywaś ako regionalny faktor identity. Pši tom pak dejałoo jogo wužywanje kulturny a

turistiski wobcerk daloko pšesegaś. To serbske jo samosebne pšiznamje Łužyca napšěsiwo drugim regionam a wuzwigujoo wóšebnu specifiku toho regiona. To móžoo – w europejskem pširowanju – teke pšipomagaś rozkwisěnju Łužyca. Łužyca dejala se zmóćniś ako kompetency region za wěcejrěćnosć. Glědajucy na strukturnu změnu su wobžělniki zwěšćili, až dej strukturna změna byś zrealizěrowana pšed kóńcny terminom za wótstup wót wugla. Pšed nami lažeca strukturna změna Łužyca musy se pó móžnosći bžez wóšobinskih góspodarskich škóđow pótrjefjonych zmejstrowaś.

Napšawy k wugótowanju pšidućeje infrastruktury Łužyca njedejali se jano na planowanych wóznamjenjeńskich cyfrach orientěrowaś, ale dejali se planowaś a realizěrowaś z glědanim na góspodarsku trjebnosć a městnu atraktiwnosć. How maju se definěrowaś cele pó dogrońenju z komunalnymi nosarjami a regionalnymi akterami. Wóšebnje napšawy infrastruktury, ako na pšikład malsny a spuščobny šěgowy zwisk

Barliń – Chóšebuz – Budyšin – Zgórcel (plus Wrocław; Liberec), mógu k tomu pšinosowaš, teke žywjerske wobcerki zwenka metropolow zmóćniš. Łužyca dejala byś atraktiwna za investorow ako teke za wědomnostnje orientěrowane srjeźne pšedewzeša. Diskutěrowali su se teke pšašanja funkcionalności serbskich institucijow a statkownosć donětejšnych napšawow k zdžaržanju serbskeje rěcy a jeje rewitalizacije. How su wobžělniki pokazali na trjebnosć nachwatanja. Cil dejať byś, rěcne rummy dalej zmóćniš. Za to ma wusokosć spěchowanja Założby za serbski lud rozsudny wuznam.

Fota: J. Helgest

Zwjazkowe předsydstwo Domowiny w Choćebuzu wuradźowało

Dalše přihoty 19. hłowneje zhromadźizny běchu jedna z temow posedženja Zwjazkowego předsydstwa Domowiny dnja 19. oktobra w Choćebuzu. Pod nawodom předsydy Domowiny Dawida Statnika schwalichu wotběh a lisćinu čestnych hosći. Hłowna zhromadźizna wotměje so klětu dnja 30. měrca w Chrósćicach.

Zwjazkowe předsydstwo přiwza towarstwo přećelow Serbow z Wendlanda (ně.: Wendischer Freundes- und Arbeitskreis e. V.) z Łuchowa (Lüchow/Wendland) nachwilnje jako asociěrowane towarstwo Domowiny. Doslónčny rozsud wo tym tworja delegaća hłowneje zhromadźizny. Dale schwali wone wólbny porjad za wuzwolenje serbskich zastupjerjow ze Sakskeje jako člonow rady Założby za serbski lud za dobu 2019-2023. Wólbnemu wuběrkej přislušeja Křesćan Korjeńk, dr. Beata Brězanowa a Kathrin Młynkowa. Wólbny su na přichodnym posedženju

zwjazkowego předsydstwa 14. decembra předwidžane. Marcus Końcař budze zjednoćenstwa Serbow wot 2019 do 2023 w Rozhłosowej radže RBB zastupować. Zwjazkowe předsydstwo slědowaše z tym namjetej župy Delnja Łužica. Zdobom dźakuje so dotalnej člonce rady, Babett Zenkerowej, za dołholětnu a spomóžnu skutkowanje na dobro serbskeho ludu.

Zwjazkowe předsydstwo podpěra ludowy namjet za zhromadnu šulu w Sakskej. We wobšěrnej diskusiji pokaza so mjez druhim na brach, zo njeje so namjet mjez wučerjemi, nošerjemi a staršimi serbskich šulow diskutowať. Gremij je so w tutym zwisku za to wuprajiť, šansy iniciatiwy za polěpšenje serbskich rěcnych rumow diskutowať. Wo tym rozsudzić pak bychu dyrbjeli bjezposrědnje potrjeheni.

Zwjazkowe předsydstwo Domowiny přijimaše rozprawu předsydy Braniborskeje serbskeje rady, Torstena Maka. Mak rozložowaše mjez druhim změnjeny wólbny

modus rady a temy nětčišeje wólbneje doby, kotruž dominujetej zwěšćenje přislušnosće gmejnow k serbskemu sydlenkskemu rumej a šulske kubljanje. Aktualny nadawk je, namakać a wolić kandidatow za wólbny serbskich zastupjerjow Założboweje rady. Braniborskich zastupjerjow woli Serbska rada. Zwjazkowe předsydstwo dźakowaše so předsydy a člonam za dobre dźěło.

Dalša tema posedženja zwjazkowego předsydstwa bě ewaluacija WITAJ-wučby w Delnjeje Łužicy. Rozmołwu wo tutej temje pokročowachu na lětnym zetkanju prezidija Domowiny a předsydstwa župy Delnja Łužica, kiž wotmě so dnja 24. oktobra w Choćebuzu. Po zakónčenju přepytowanja njeje fachowe ministerstwo dotal cyłkowne wuslědki zjawnje předstajiť. Statnik praji po posedženju: „Wočakujemy, zo wuslědki zhonimy. Bjez tutej njeje definowanje trěbnych naprawow za braniborske serbske šulske kubljanje móžne.“

Domowina spožčeše wuznamjenjenja

Dnja 5. oktobra wuznamjenichu so w Budyskim Serbskim domje lětuši lawreaća Myta Domowiny, Myta Domowiny za dorost a Čestneho znamješka Domowiny. Janej Bartej, kiž je z nastaćom WITAJ-hibanja we Łužicy kruće zwjazany, spožčichu na tutym dnju čestne člonstwo Domowiny. fota: Linda Garten

Na namjet mytowanskeho wuběrka Domowiny wuznamjenichu so pjatk, dnja 5. oktobra, w Budyskim Serbskim domje lětuši lawreaća Myta Domowiny, Myta

Domowiny za dorost a Čestneho znamješka Domowiny. W lawdacijach hódnoćeše so jich wusahowacy angažement při kublanju dźěci, na polu wuměłstwa a kultury a nic naposledk při spěchowanju serbskeje rěče. Předsyda Domowiny Dawid Statnik praji mjez druhim: „Přiběraca digitalizacija wšěch wobłukow našeho žiwjenja, předwidžany kónc zmlinjenja brunicy a wohroženy wobswět – to su jenož někotre wobłuki, kiž nas zaběraja a w kotrychž dyrbymy so pozicioněrować ... Jasne je: Jenož we Łužicy mamy jako serbski lud perspektiwu, tola trjebamy runje tak tež nazhonjenja a nastorki wot wonka.“

Zaslužbnemu Serbej Janej Bartej spožčichu čestne člonstwo Domowiny. Wón je, kaž žadyn druh, z nastaćom WITAJ-hibanja we Łužicy kruće zwjazany.

Z Mytom Domowiny 2018 wuznamjenichu so Bjarnat Rjentš z Choćebuza, Hilža Mehrowa ze Sulšec a Alena Kubánková z Budyšina.

Myto Domowiny za dorost 2018 spožči so skupinomaj Deyzidoxs kaž tež Berlinska dróha.

Čestne znamješko Domowiny 2018 dóstachu: Resi Lotrina z Hochozy, Sybila Bertramowa z Kózleho, Doris Heincowa ze Žylowa, Daniel Wjenk ze Smjerdžaceje, Pětr Korjeńk z Pančic-Kukowa, Milan Hrabal z Warnočic, Cyril Pjech z Berlina, Lucian Kaulfürst z Budyšina, Jan Wawrik z Chróścic a Lukáš Novosad z Prahi.

W mjenje wšěch mytowanych dźakowaše

Žarujemy wo horliwego Serba, wučerja a kulturnika, sobuzaložerja župy Kalawa-Lubin, župana župy Delnja Łužica a čłona Zwjazkoweho předsydstwa Domowiny

Bjarnat Rjentša

* 3.7.1937 † 14.11.2018

Wjele lět bě fachowy poradźowar za serbsčinu, rejowaše, braščeše ansamblam a chóram, organizowaše serbske kulturne žiwjenje a je jako zamołwity za serbske naležnosće města Choćebuz na dobro Serbow skutkował. Bjarnat Rjentš, kiž bu za swój wusahowacy angažement lětsa z Mytom Domowiny wuznamjenjeny, njeje hižo mjez nami. Njeh je jemu serbska zemja lochka.

so Hilža Mehrowa za wysoku česć. Jan Brězan je swjedźenske zarjadowanje hudźbnje wobrubil.

FUEN-seminar we Pilisszentkereszt / Mlynkach

Wót 18.10. do 21.10.2018 som se přědny raz wobželił na seminarje słowjańskich mjeńšynow, kótaryž jo Federalna unija europejskich narodnosćow (FUEN) organizowała we Hungorskej. Smy byli ako gósci tamnejeje słowakskeje mjeńšyny a smy mógli dožywiš rědnu prezentaciju słowakskego žywjenja we Hungorskej. Woglědali smy do hungorskego parlamenta a smy zgónili zajmne fakty wó mjeńšynowej politice. Wiceprezident FUEN Bjarnat Cyž jo nawjedował seminar, což njejo lažko było, dokulaž słowjańske mjeńšyny maju wjele wšakorakich problemow. Som se wjelgin wjaselił, až som se mógał derje ze Słowakami dorozměš a teke w rozgronach z Rutenami jo było wjelgin wužytne, až som něga we Rusojskej študěrował. Wósebnje zajmne za mnjo jo bylo pšedstajenje struktury

šulstwa mjeńšynow. By se žycyl, aby my we Dolnej Łužycy teke mógał našu situaciju do takego směra změniš. We wósobinskich rozgronach z ceptarjami som zgónił, až Słowaki su spokojom z mjeńšynowuju politiku Viktora Orbána, ale wóni wiže teke dosć problemow, což nastupa situaciju Sinty a Roma we Hungorskej. Na seminarje su se wšykne wobželnyki mógałi zeznawaš z problemami drugih mjeńšynow a nawězaš wósobinske kontakty. Za mnjo jo wobželjenje na seminarje wjelgin rědne do-

Wobželnyki FUEN-seminara su woglědali do parlamenta a zgónili zajmne fakty wó mjeńšynowej politice we Hungorskej. Foto: Clemens Škoda

žywjenje było a nažejam se, až mógu we pšichože hyšći raz pódla byš.

Frank Kosyk

Spominachu na Hanku Šercec

Składnostnje 100. posmjertnych narodnin Hanki Šercec, rodž. Kreidl, přeprasychu župa „Michał Hórnik“, wjesne towarstwo „Při skale“ Hórki, Chróšćanska wosada a Jěwa Marija Elic dnja 15.8.2018 na wopomnjenske zarjadowanje na Elic dwór w Hórkach.

Mjez něhdže sto hosćimi běštaj tež předsydku Židowskeje wosady Drježdžan dr. Nora Goldenbogen a rabiner wosady Alexander Nachama. Marija Elic předstaji skrótka žiwjenje młodeje žony, kiž je w Serbach jako Židowka Hana znata a z kotrejž čuje so wusko zwjazana. Rabiner Nachama praji mjez druhim, zo je w židowstwie spominanje zawjazak do wěčnosće. Dale porěčestaj předsyda Domowiny Dawid Statnik a farar Měrćin Delańk.

Chór 1. Serbskeje kulturneje brigady pod nawodom Friedemanna Böhmy dostojnu swjatočnosť wobrubu. D. Statnik a wjesnjanosta Marko Kliman počožistaj kwětki při kopolaku za Hanku Šercec.

Foće: Linda Garten

Zajim za Serbow

Dnja 4. septembra wopytachu hosćo z NRW Serbski dom a Domowinu w Budyšinje. Europapolitiski skutk ze Sewjerorynsko-Westfalskeje organizuje hižo wjacore lěta kubłanske jězby do hraničneje kónčiny Němskeje a Pólskeje. Hosćo přebywachu cyły tydzień w Zhorjelcu. Wutoru běchu na ekskursiji w Budyšinje. Dupođnja wopytachu jastwo Budyšin II a popođnju třěšny zwjazk Serbow. Čłon zwjazkoweho předsydstwa Jan Nuk přednošowaše jim wo stawiznach Serbow, zakonskich postajenjach a džensnišich wužadanjach. Wopytowarjo mějachu wosebje prašenja k politice a kublanju. Tak chcychu wědžeć, kak so serbske zajimy na politiskej runije zaruča, kak so Serbjka w zakonskich tekstach pomjenuja a kotre prawa mjeńšina docyła ma. Što rozezna, nimo rěče, serbsku wot němskeje swójby bě jedne z mnohich dalšich prašenjow.

Katja Liznarjec

Rjany tydzień w Bratislavje dožiwili

Pod heslom „Dołhe stawizny mjeńšinow krótko powědane“ zetkawachu so wot 8. do 14. oktobra něhdže 60 młodostnych z najwšelakorišich narodnych mjeńšin w słowakskej stolicy Bratislavje. Nimo Kašubow, Sewjernih a Zapadnych Frizow, Němcow z Madžarskeje, Pólskeje a Słowakskeje přebywaše tam tež skupina šěsć młodych Hornoserbow wot serbskeho młodžinskeho towarstwa PAWK. Nazymski seminar bě do dweju skupinow rozdželeny; mjeztym zo

so jedna skupina tak mjenowanach „YENis“ (wot „Youth of European Nationalities“) z prawami a situacijami wšelakich narodnych mjeńšinow w Europje zaběraše, džělaše druha skupina na projekće „minority messenger“. Tak mjenowanach mjeńšinow pšlanc ma w přichodže nadawk, so w tu a wukraju Europy pohibowac a wo swojej resp. wo druhich narodnych mjeńšinach w Europje rozprawjeć. Nadžijeja so, z tutym projektom wjac zajima za mjeńšiny na našim

kontinence zbudzić. Njeńdžeše na seminarje jenož wo politiku, ale tohorunja wo mjezsobnu wuměnu a wjeselo. Tak žněješe „exchange market“ – hdžež sej narodne mjeńšiny swoje kulinariske twory mjez sobu wuměnjachu – runje telko připóznaca kaž wopyt w muzeju karpatskich Němcow a Madžarjow w Słowakskej. Na kóncu dachu młodostni zajimawemu tydzieńej z rjanym swjedenjom na lóđzi na Dunaju wuklinčeć.

Lucian Kaulfürst

45 lět Serbski folklorny ansambl Slepo

Dnja 6. oktobra je Serbski folklorny ansambl skladnostnje svojeho 45. jubileja wšitkich něhdyšich a aktiwnych člonow na tradiciske zetkanje do žurle Serbskeho kulturneho centruma přeprósyl. Wjednica ansambla Stephanie Bierholdtec přiwita něhdže 90 přitomnych a wjedžeše přez wječorok z małym programom ansambla. Tón měješe wšelake wjerški: Wolfgangej Kotissekej, kotrehož běše spočatk lěta Zwjazkowy prezident počesćit, a Alenje Kubankovej, kotraž bě lětsa Myto Domowiny dóstała, zaspěwachu sławu za jeju dołholětné skutkowanje jako wjednik ansambla a choreografka. Na tajkim zetkanju so wězo tež na zańdženosć

spomina. 2015 wuzwoli Wuchodosaski zwjazk nalutowarnjow folklorny ansambl na Towarstwo lěta. Při tym nasta film, kotryž sej hosćo wječor zajimowani wobhladachu. Nimo toho testowaše so wěda přitomnych z kwisom. Najwšelakorise prašenja z 45 lět ansamblowych stawiznow a k powšitkownej serbskej tematicke žadachu sej wotmołwy. Folklorny ansambl bě sej Lipšćansku skupinu „Serbska reja“ přeprósyl, kotraž ze swojimi štučkami

wšech k rejowanju zwabi. Zetkanje traješe hišće hač do ranja a je mjeztym rjana tradicija towarstwa.

Stephanie Bierholdtec / foto: archiv

Wólbernosće w Pawoľskej šuli

Sobotu, 27. oktobra, wotmě so znowa serbske popołdno na Pawoľskej šuli w Rakecach. Na nje přeprósyl bještej župa „Jan Arnošt Smoler“ Budyšin a Pawoľska šula. Hosći powitašaj šulski nawoda Markus Henninger a člon župneho předsydstwa dr. Günter Holder. Dr. Holder džakowaše so wšitkim, kiž běchu hač dotal serbskemu žiwjenju w Rakecach přinošowali a zwurazni nadźiju, zo budže serbske słowo tež w přichodze tu dale słyšeć. Jako zazběh do programa zaspěwachu wšitcy na žurli zhromadnje „Wjesele džensa“.

Šulerjo 5. lětnika zaběrachu so spočatk oktobra na projektowym tydženju ze serbskej rěču a kulturu. Mjez druhim zhonichu wo stawiznach Serbow, warjachu

hromadže serbsku jědź a wopytachu Rakečan pěstowarnju. Tam widžachu, kak zdrasći so serbska katolska a Budyska ewangelska drasta. Na tutym sobotnišim popołdnu nětko mějachu nawuknjene wěcy w formje kwisa dopokazać. Kwis z 15 prašenjemi tež wšitcy hosćo sobu

hódachu. Na přikład bě prašane, zwtokel wotwodźuje so serbske mjeno wsy. Na kóncu zarjadowanja mytowachu dobyčerjow.

Džěci rejowanseke skupiny Łužičanka pokazachu na to wšelake zabawne reje. Zhromadnje ze šulerjemi 5. lětnika zarejowachu hišće reju šewca. Woni běchu reju na projektowym tydženju w Serbskim ludowym ansamblu nazwučowali. Po tym pokaza spěwna skupina Wólbernosće swój program. Nastajichu so derje na dwurěčny publikum a rozkladžechu skrótku wobsah spěwow. Šulerjo šesteho lětnika poskičichu kofeja tykanc. Wutrobny džak wšěm, kiž su k poradženju serbskeho popołdnja w Rakecach přinošowali.

Katja Liznarjec, regionalna rěčnica

Sylna serbska delegacija na Sokoľskim zľěće w Praze

Lětsa, wot 1. do 6. julija, wotmě so w Praze 16. wšosokoľski zľět. Hakle wot přewrótka jězdža tež serbscy Sokoljo zaso na zetkanja sokoľskeho hibanja. Serbja wobdžělichu so lětsa znowa na wulkim swjedženskim čahu wot Wjačlawsekeho na Staroměšćanske naměsto. Předsydstwo Serbskeho Sokoľa ze starostu Milanom Funku na čole bě so zhromadnje z Domowinu wo to postaralo, zo wobdžěli so lětsa hišće wjetša a pisaniša skupina hač před 6 lětami. Na čole lužiskeje skupiny kročachu młodži sportowcy z nowej chorhoju Serbskeho Sokoľa. Přeni raz wobdžělichu so lětsa tež hrajerki Serbskeje koparskeje wubranki a kaž hižo před 6 lětami sportowcy Sokoľa Ralbicy/Hórki. Prawej wosebitostce pak tworještej Serbska rejowanseka skupina Smjerdžaca, kotraž wustupi po přečahu na Malej stranje před Tyršovym domom, a Serbski folklorny ansambl Wudwor, kotryž pokaza serbski

katolski kwasny čah. Serbska skupina drje njebě z 80 ludźimi w 14 000 wobdžělnikow wulkim čahu najwjetša, za to pak najpisaniša a drje najbóle wobhladanja hódna. Chwalbu a wutrobny džak wupra-

jamy Towarstwu přečelow Serbow. Jeho člonoj su cyłu lužisku skupinu w Serbskim seminarje pohosćili a wšitkim jara wulku hospodliwosć zaručili.

Jan Hrjehor / foto: Jörg Stephan

Župna hłowna we Wojerecach

Nowe župne předsydstwo wuzwolichu sej delegaća hłownej zhromadźizny župy „Handrij Zejler“ Wojerecy dnja 26. oktobra w tamnišim Domowinskim domje. Jemu přisłušeja (wotlěwa) Lubina Dučmanowa, Mila Libšowa, Gabriela Linakowa, Jurij Domanja, Marcel Brauman jako župan, Anett Zahrodnikowa, Gabriela Korchowa, Sonja Hrehorjowa a Christina Šočina. Wšěm wuzwolenym přejemy wjele zboža a wuspěch. Wo čeziščach klětušeje dže-

ławosće a předewzačach župy po hłownej zhromadźiznje chce so župne předsydstwo na swojim konstituowacym posedženju dorozumić. **Foto: Martina Art**

Přiručka za wužiwanje loga wozjewjena

Leitfaden der Deutschen UNESCO-Kommission zur Nutzung des Logos für das bundesweite Verzeichnis des immateriellen Kulturerbes veröffentlicht

Nałožki Łužiskich Serbow w kołoběhu lěta slušeja z lěta 2015 k lisćinje imaterielneho kulturneho herbstwa Němskeje. Wšitcy, kiž tute nałožki haja a chcedža za nje wabić, smědža za to wotpowědny logo wužiwać. Přiručka a logo stej wozjewjenej pod:

► <https://www.domowina.de/mediathek/logos/immaterielles-kulturerbe-ich/>.

Zhromadnje wo aktualnych temach rěčeli

Pod hesłom „serbske wječorki“ přewjedzechu serbske gremije – Serbskej radže w Sakskej a Braniborskej, zastupjerjo Serbow w Radže Załožby za serbski lud a Zwjazkowe předsydstwo Domowiny – we wšěch pječ serbskich regionach w oktobru rozmołwne koła. Ideja za to bě so loni zrodžiła. Zaměr běše, zběrać aktualne temy a problemy Serbow w jednotliwych serbskich regionach a předstajić dźělawašć a nadawki tutych wolenych gremijow. Zdobom měješe so wabić za sobudžěto w gremijach – aktualnje so přihotuja wólby do Załožbowej rady. Na zarjadowanjach w Pančicach-Kukowje, Radworju, Čisku, Slepom a Dešnje wobdźěllichu so zastupjerjo towarstwow (čłonojo a nječłonojo Domowiny), jednotliwcy, zamołwići za serbske naležnosće, ewangelscy duchowni, komunalni zastupjerjo. Rozmołwy wotměchu so w dobrej atmosferje, zastupjerjo gremijow su přez wotmołwy na prašenja zdobom wo swojim dźěle, zamołwitosćach a

kompetencach rozprawjeli. Prašenja wobdźělnikow su měli w Załožbje, Domowiny abo serbskimaj radomaj swójeho adresatu-wotmołwjerja. Někotre temy so husćišo jewjachu, čezišća běchu na kóždej rozmołwje hinašeho razu. Wone wobsahowachu serbskorěčne kubljanje 2plus, zastaranje ze serbskej literaturu, přesadjenje šulskeju zakonjow nastupajo informacije wo Serbach, njespokojace zastaranje přez serbskorěčne medije kaž tež njespokojacu prezencu serbskich naležnosćow w němskorěčnych medijach, naležnosće towarstwoweho skutkowanja, stejišćo k wotpohladam iniciatiwnej skupiny za serbski sejm a přeće wo přewjedženje „Zlěta Serbow“. Přezjednosć knježi, zo měli so rozmołwy w regionach a w přitomnosći zastupjerjow gremijow pokročować. Zwěšći so potřeba na serbskopolitiskich rozmołwach – nimo problemow towarstwoweho žiwjenja a skutkowanja. **Marko Kowar**

Čiskowske dwórske dźiwadło 2018

Na lětuše zarjadowanja pod hołym njebjom na Čiskowskim dworje 18. a 31. awgusta předstají Čiskowske dwórske dźiwadło kruch „Das Schwiegermonster“ na jewišću, napjatu kriminalnu komediju z pointěrowanymi žortami a dramatiskimi přewrótami wot Virole Schöbler.

Za jědnaće Čiskowskich lajskich dźiwadźelnikow běše to wulke wužadanje. Pódlá rólow protagonistow na jewišću, maja so wšak tež přeco nadawki za režiju, suflěrowanje, natwar jewišća a zwukowu techniku rozdźělić.

Po dwěmaj měsacomaj intenziwnych probow běše tak daloko: Kurt (Tobias Hermann) steji naraz před nadawkom, so wo swoju „lubowanu“ přichodnu mać Pawlu (Anett Zahrodnikowa) starać, kotraž njemóže wjac chodźić. Kurt je z nadawkom přežadany a rozsudži: „Wona dyrbi přeč.“ Zhromadnje z přečelom Siggijom (Tina Schubert) paslitaj sej plan za njezbožo. Přihladowarjo napjeći sčěhowachu dramatiska podawki a začuwachu emocije charakterow. Na zbožo so žana naražka na žiwjenje přichodneje maćerje njeradži a na kóncu čaka hišće njewočakowany wjert jednanja. Swójba móže wodychnyć a počahi so wobnowja.

„Woprawdže dobre, to běše jara profesionelne“, praji Susanne Gröllich z Mučowa po předstajenju. Tak myslachu tež tamni přihladowarjo a dźakowachu so dźiwadźelnikam ze sylnym přikleskom.

Text a foto: Johann Tesche

Kurt alias Tobias Herrmann (naprawo) a kumpl Siggii alias Tina Schubert paslitaj plan, kak móhłoj přichodnu mać wotbyć.

Impresum: Naša Domowina - Informacije třěšneho zwjazka • Informacije kšywoweho zwězka • Informationen des Dachverbandes

Tu wozjewjene wosobinske měnjenja njekryja so na kóždy pad z měnjenjom wudawačela. Redakciski kónc: 11.11.2018

wudawačel/Herausgeber: Zarjad Domowiny • Zarěd Domowiny • Geschäftsstelle der Domowina
Póstowe naměsto/Postplatz 2 • 02625 Budyšin/Bautzen • www.domowina.de

redakcija/Redaktion: Borbora Felberowa
tel. 03591-550 202 • faks: 03591-42408 • e-mejlka: borbora.felberowa@domowina.de

lektorjo/Lektoren: Karin Damaschke, Erwin Hanuš, Jan Měškank

zhotowjenje/Satz: Lausitz-Grafik, Melanie Kotissek

Domowina spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.

Mjezynarodna folklor

Wot 26. do 28. oktobra wotměwaše so w Salzwedelu lětuša hłowna zhromadźizna němskeje sekcije Mjezynarodneje rady za organizaciju folklornych festiwalow a ludoweho wuměłstwa CIOFF. Łužica běše zastupjena přez Domowinu, Serbski ludowy ansambl, rejowansku skupinu Smjerdžaca a Serbski folklorny ansambl Slepó. Nimo lětnjeje rozprawy, předstajenja festiwalow a planowanja dalších nadawkow běše dźěło Mjezynarodneje młodžiny CIOFF čezišćo wuradźowanjow. Za přichodnu Swětowu folkloriadu CIOFF wot 16. julija do 2. awgusta w Ufje bu Serbska rejowanska skupina Smjerdžaca nominowana.

Na lětušej hłownej zhromadźiznje CIOFF – tu skupinski wobraz wobdźělnikow – bu Marja Pěčyna wot Serbskeho folklorneho ansambla Slepó (předku, třeca wotlěwa) jako přisydnica CIOFF-młodžiny do předsydstwa němskeje sekcije wuzwolena.
Foto: CIOFF

Čestnu jehtu CIOFF za Gabriela Krawca

Dnja 9. junija zetka so předsydstwo němskeje sekcije CIOFF w Delnjeje Łužicy. CIOFF je swětowa organizacija folklornych skupinow a zarjadowarjow folklornych festiwalow z poradźowacym hłosom w UNESCO. Jedyn z jeje hłownych zaměrow je škit imaterielneho kulturneho herbstwa.

Na zetkanju spočatk junija w Bórkowach wuhódnočiću zhromadne dźěło sek-

cije ze serbskimi člonami CIOFF w zašłych lětach. Tak wuhotowaše CIOFF Němska zhromadnje z Domowinu 2014 swětowy kongres tuteje mjezynarodneje organizacije w Budyšinje. Předsyda němskeje CIOFF a zdobom wiceprezident swětoweje organizacije Norbert Müller rozprawješe, zo bu Serbska rejowanska skupina Smjerdžaca wuzwolena, Němsku na Folkloreadze 2020 zastupować, štož je

najwjetši folklorny festiwal swěta. Müller přepoda Gabrielej Krawcej, nawodze Smjerdžečan skupiny, za jeho dołhodobne spomóžne skutkowanje w tu- a wukraju slěbórnju čestnu jehtu CIOFF. C. Škoda

Dzeń wotewrjenych duri w Njehornju

Sobotu, 9. junija, přewjedzechu člonajo župneho předsydstwa župy „Jan Arnošt Smoler“ dzeń wotewrjenych duri w domje Měrcina Nowaka-Njehorńskeho w Njehornju. Něhdze 30 hosći w běhu popołdnja dom wopyta. W 14.00 hodź. zetkachu so młode swójby na pučowanje wot rowa Měrcina Nowaka w Hrodzišću pěši do Njehornja. Ze staršimi a dźěćimi pučowaše Florian Kieβlich, wnučk Róze Pinkawineje. W domje Měrcina Nowaka čitaše popołdnju Marko Grojlich dwurěčne dopomjenki a njewozjewjene teksty. Za dźěći běchu přihotowane wumolowanki z motiwami serbskeho wuměłca. Někotři wušiwachu sebi wosebite motiwy figurow. Wo kofej a tykanc postara so Domowinska skupina Worcyn/Běla Hora. Wutrobnu dźak wšěm, kiž su k poradźenju tutoho rjaneho dnja přinošowali.

Katja Liznarjec, regionalna rěčnica; foto: Jurij Helgest

Wuprawa do katolskeje Hornjeje Łužicy

Lětuša ekskursija Towarstwa za serbski kulturny turizm dnja 22. oktobra zjednoči 26 wobdźělnikow z Łaza, Slepoho, Rownoho, Ptačec, Bjezdowow, Horow, Budyšina a Rakec. Woni chcychu wsy a poskitki na temu „Serbja, wěra, nałožki“ wopytać.

Na dworje „Pčólnicy Regina“ w Konjecach podachu nam Jan Šořta a jeho swójba dohlad do swójeho džěła z pčólkami. Na přikład poskiću woni měd z kćenjow mlóča a propolisowu tinkturu. Dale wjedžeše naš puć do Ralbic, hdžež wopytachmy kěrchow a cyrkej kaž tež do Róžanta z putniskej cyrkwy a Marijinej studničku. Regina Šořčina njepoda nam k wšemu tomu jenož wjele stawizniskich pozadkow, ale tež dohlad do kultury wěry a jeje wuznama. W Serbskim drastowym fundusu Róžant zahori nas Monika Cyžowa z wustajeńcu drastowych klankow w katolskej narodnej drasće a ze zběrku wšědných džěłanskich drastow kaž tež z kemšacymi, žarowanskimi a kwasnymi drastami. Pokazka narodnych drastow w kombinaciji z gratami a nastrojemi žiwje-

nja na kraju poda nam mnoho nastorkow, tajku wustajeńcu tež w druhich drastowych regionach natwarć. A to wosebje toho-dla, dokelž zmóžnja tuta kombinacija, stawiznički ze žiwjenja na kraju nazornje powědać.

W Nowej Wjesce wopytachmy Mikławša Dyrlicha w swójeje džěłarni. Řězbar zhotowja drjewane křiže za Ralbičanski kěrchow a tute tež restawruje. Mjez starymi figurami Jězusa na scénach je jedna, kiž stežeše něhdy na Łazowskim kěrchowje. Dokelž njehodžeše so hižo restawrować, je wón po jeje přikładze identisku figuru zhotowił. Při Krabatowym stołpje w Kulowje wočakowaše nas Hans-Jürgen Schröter. Stołp z němskim, deljno- a hornjoserbskim napismom, kiž je Jörg Tausch z

W džěłarni řězbarja Mikławša Dyrlicha w Nowej Wjesce.

Rownoho hakle 2017 restawrowa, je jenička cyłkowna wumělska twórbna we Łužicy na temu Krabat. Ze zajimom přijimachmy poskitk knjeza Schrötera, so z nim na dnjowu jězbu po Łužicy na temu Krabat podać.

Tež na tutej ekskursiji zeznachmy kulturne městna, poskićerjow, akterow a wodźerjow hosći a dóstachmy nastorki za swóje džěło a nawjazanje syćow.

Tekst a foto: Ines Kunzendorf

Zlět českeho spěwarstwa ze serbskim wobdźělenjom

Składnostnje 100 lět załoženja Českosłowakskeje republiki zarjadowa Unija českich chórow sobotu 6. oktobra 2018 w Praze zlět historiskich českich spěwnych towarstwow. K tomu bě přeprosyla w přenim rjedže chóry, kotrež běchu so hižo w 19. lěttotku załožili a wuwice hudźbneje kultury swójeho naroda sobu postajowali. Před 80 lěttami bě so posledni tajki zlět wotměł, na kotrymž běchu so tež serbscy zastupjerjo z Łužicy wobdźělili. To bě nětčišemu předsyde unije Romanej Michálekej přičina, tež na lětuši zlět Serbow přeprosyc. Třo čonojo chórow „Lipa“ a „Meja“ su sej na njón dojěli.

Spěwarstwo cyłkownje jědnaće chórow zetka so na wulkej žurli towarstwoweho domu Praskeho chóra „Hlahol“, w kotrymž ma tež unija swóje sydło. Na dwěmaj koncertomaj – dopołdnja a popołdnju – předstaji so kóžde čěleso ze štwórchodžinskim programom. Na připołdnišim zetkanju na Naměsće Václava Havela při Narodnym džiwadle zanjese něhdže 350 spěwarjow a spěwarkow zhromadnje šěsć wjacehósných spěwow. Mjez postrownymi přinoškami porěča Jadwiga Kaulfürstowa w mjenje Zwjazka serbskich spěwarskich towarstwow. Spominaše na zjězd 110 serbskich spěwarjow a spěwarkow do Prahi před nimale sto lěttami, na kotrymž běchu kontakty k čěskemu spěwarskemu zwjazkej

nawjazali. Po jeho přikładze wutworichu lěto na to sami swój zwjazk.

Wot Narodneho džiwadla čehnjechu wobdźělnicy zlěta zhromadnje na Slovanský ostrov, na kupu wosrjedz Vltawy. Někotrežkuli čěleso bě sej k tomu swoju towarstwowu chorhoj sobu wzało. Na kupje so kóždy chór hišće raz z krótkim spěwnym přinoškom předstaji. A kaž husćišo na tutym dnju, spěwaštej so tež na tutym historiskim městnje česka

a słowaska hymna, pokazujo tak na stawizniski pozadk zarjadowanja. To wšak bě jeho zaměr: sej zhromadne korjenje w narodnym prócowanju na polu hudźby wuwědomić, so mjez sobu zeznać a kontakty nawjazać. Zo tutomu wotpohladej zhromadny spěwny repertoire najbóle polěkuje, pokaza wječorna hodžinka we wólnej rozmołwje a při spěwje.

Tekst a foto: Jadwiga Kaulfürstowa

Zlět historiskich českich spěwnych towarstwow wotmě so dnja 6. oktobra w Praze. Na njón su sej tež třo čonojo chórow „Lipa“ a „Meja“ dojěli. Na připołdnišim zetkanju na Naměsće Václava Havela při Narodnym džiwadle zanjese něhdže 350 spěwarjow a spěwarkow zhromadnje šěsć wjacehósných spěwow.

Kermuša na Ćiskowskim dworje | Kirmes im Zeiβighof

29. septembra bě Kulturne towarstwo Ćisk z. t. na kermušu na Ćiskowskim dworje z bjesadu a małym swjedženjom přeprasylo. Připołdnu starachu so před dworom Rakečanscy dujerjo wo zabawu, mjeztym zo sydaše na dworje dobru jědź wot zašleho swinjořezanja. K wosebitosćam Ćiskowskeho dwora słuša něhdže 100 lět stara pěk, w kotrež na tym dnju wjace hač 50 chłěbow napječechu. Z čěsta, kotrež bě wjesny pjekar z Brětnje spřihotował, sformowa wukubłany pjekar Nico Thäle slódné chłěby, kotrež potom při 280 do 300°C wupječe. Chłěby dyrba so jara spěšnje do horceje pjecy suwać. „Něhdy njemějachu za to hišće žane termometry.

Brunjenje do pjecy položeneje klóski po jednym wuspěwanju Wótčenaša pokaza, hač bě trěbna temperatura docpěta“, wujasnja Nico Thäle, džensa manager ewentow Łužiskeje hale we Wojerecach. Kulturny wjeršk popołdnja wuhotowachu „Zahrodnikec holcy“. We Wojerowskej ewangelskej drasće předstajachu Anett Zahrodnik z džowkomaj Martu a Hanku tradicionelne serbske hudźbne nastroje, ke kotrymž słušeja nimo pišćalka i klarinety wosebje małe serbske husle, wulke dudy a měchawka, dudy za swjatočne přiležnosće. Nazornje a z wjele lóštynymi anekdotami wujasnješej Marta a Hanka natwar a funkciju instrumentow, mjeztym zo Anett Zahrodnik wosebitosće ewangelskeje drasty rozložowaše, kotrejež

K wosebitosćam Ćiskowskeho dwora słuša něhdže 100 lět stara pěk, w kotrež na tym dnju wjace hač 50 chłěbow napječechu.

jednotliwe elementy hodža so k 60 wariantam zestajeć a něhdy znajerjeh dohlad do socialneho statusa nošerki dachu.

Am 29. September hatte der Kulturverein Zeiβig e. V. zur Kirmes in den Zeiβighof eingeladen, um mit Freunden gemütlich zu plaudern und zu feiern.

Vor dem Hof sorgten über die Mittagszeit die Königswarthaer Blasmusikanten für Spaß und Unterhaltung, während im Hof die Schlachteplatte ausgeteilt wurde. Zu den Besonderheiten des Zeiβighofes gehört ein rund 100 Jahre alter Holzbackofen, in dem an diesem Tag über 50 Brote gebacken wurden. Aus der von der Landbäckerei Köhler aus Bröthen bereit-

gestellten Teigmischung formte Nico Thäle, der das Handwerk einst bei Heberer erlernte, die leckeren Hofbrote, die dann bei 280 bis 300°C ausgebacken wurden. Das Schieben der Brote in den aufgeheizten Ofen muss sehr schnell erfolgen. „Früher gab es dafür noch keine Thermometer. Die Bräunung einer in den Backraum gelegten Getreideähre zeigte nach der Zeit, in der das Vaterunser gebetet wurde, an, ob die notwendige Temperatur erreicht war“, erklärt Nico Thäle, heutiger Eventmanager in der Lausitzhalle Hoyerswerda.

Den kulturellen Höhepunkt des Nachmittages gestalteten „Sarodniks Mädels“. In sorbisch-ewangelischer Tracht stellten Anett Sarodnik und ihre Töchter Martha und Hanka traditionelle sorbische Instrumente vor, zu denen neben der Flöte und der Klarinette insbesondere die kleine dreisaitige Geige, der große sorbische Dudelsack und die měchawka, ein Dudelsack, der zu feierlichen Anlässen gespielt wird, gehören. Ausführlich und gespickt mit lustigen Anekdoten erklärten Martha und Hanka den Aufbau und die Funktion der Instrumente, während Anett Sarodnik die Besonderheiten der sorbisch-ewangelischen Tracht erläuterte, deren einzelne Elemente zu über 60 Varianten kombiniert werden können und dem Eingeweihten früher Einblick in den sozialen Status der Trägerin gaben.

Tekst a foto: Johann Tesche

Kulturna kermuška župy „Michał Hórnik“ Kamjenc w Hórkach

Sobotu, dnja 10.11.2018 přeprasy župa „Michał Hórnik“ Kamjenc wšitkich swych člonow z Domowinskih skupin a towarstwow na župnu kermušku na Smolic statok do Hórkow. Nimale 100 člonow běchu přepróšenju na zarjadowanje scěhowali, z kotrymž chce so župa čestnohamtsce skutkowacym za jich njesprócnje dźěło před a za kulisami podžakować.

Wječor zahaji so z lóštynymi spěwami spěwneje skupiny „Wólbernosće“. Po tym dachu sebi wšitcy slódnju wječer zesłodžeć. Dr. Beno Wałda a Bjarnat Cyž zawjeselištaj wopytowarjow ze žortami. Po tym zahra česka skupina „Lidová muzika z Chrastu“ k rejam a zabawje. Hosćo zaspěwachu serbske a česke pěsnje. Na kermušce knježeše lóštna zabawa a čila bjesada.

Katharina Jurkowa

Foto: Clemens Škoda

Auf den Spuren der Margarethenhütte

Lětuši wulět Spěchowanskeho towarstwa Dom Zejlerja a Smolerja we Łazu dnja 8. septembra wjedžeše do Margarećineje hěty we Wulkej Dubrawje. Čtonojo zeznachu so ze stawiznami tutoho něhdy wažneho zawoda a džensnišim industrijowym muzejom, w kotrymž poskićeja so prawidłownje wjedženja a džělarnički.

Porzellan ist ein idealer Wärme- und Elektroisolator. „Ein Drittel Wasser, ein Drittel Kaolin und Ton, ein Drittel Feldspatgestein brauchte man für die Herstellung des Hochspannungsporzellans.“ Das und vieles mehr erfuhren die Mitglieder des Fördervereins Zejler-Smoler-Haus Lohsa während ihres Ausflugs am 8. September nach Großdubrau. Bis 1991 war das Werk noch in Betrieb. Rund um die Uhr lief die Produktion. „In besten Zeiten waren rund 800 Mitarbeiter beschäftigt“, so Karin Fleischer vom Förderverein Margarethenhütte Großdubrau e. V. bei der Führung durch das Elektroporzellanmuseum.

Zurück führt die Geschichte der Margarethenhütte bis in das Jahr 1857. Namens-

patin war die Tochter des sächsischen Königs Johann. 1873 kaufte Hermann Schomburg die Margarethenhütte und baute sie zur Porzellanfabrik aus. Der Betrieb stellte unter anderem für die Sowjetunion riesige Bahnstab-Isolatoren her, die zur Ausstattung wichtiger Bahnstrecken wie etwa der Transsibirischen Eisenbahn (Transsib) gehörten. Nach Schweden sandte die Margarethenhütte wiederum viel Apparate-Porzellan.

Dem Förderverein gehören heute 123 Mitglieder an. Sie kommen aus Großdubrau sowie aus Bautzen, Hoyerswerda und Dresden. Das Museum wurde seit 1996 mithilfe von verschiedenen Arbeitsbeschaffungsmaßnahmen kontinuierlich aufgebaut und trägt sich hauptsächlich durch Eintrittsgelder und Spenden. Die Dauerausstellung umfasst die Themen „Margarethenhütte von der Braunkohle über Steinzeug bis zum Elektroporzellan“, „Isolatoren“, „Maschinen, Anlagen, Technologie der Porzellan-Isolatorenfertigung“ und „Historische Dokumente und Gegenstände.“ Weitere Informationen:

► www.museum-mhueette.de

Andreas Kirschke

Přiroda je jej inspiracija

Wot kónca junija hač do srjedz nowembra wustaješe Anke Konz z Třoch Žonow w Domje Zejlerja a Smolerja we Łazu woběr swojich wobrazow. Wona pokaza wjacce hač 30 twórbow w technikach acryl, akwarel a aziske molerstwo z tušu.

Hižo lěta dołho so Anke Konz intensiwnje tutomu konikej wěnuje. W Třoch Žonach, małej wsy Łazowskeje gmejny, swoje wobrazy w bróžni na swojim statoku wustaja. Nimo toho chce ze swojim lětsa založenym towarstwom Kunst- und Kulturhof Lausitz e. V. přednoški, čitanja, wustajeńcy kaž tež spěwne a filmowe wječorki organizować.

Tekst a foto: Andreas Kirschke

Diversity Festival w Friziskej

„Büter, brea en griene tsiis, wa't dat net sizze kin is gjin oprjochte Fries.“ – Butra, chlěb a zeleny twarožk, štož njemóže to wuprajić, njej žadyn prawy Friza. Z tutej sadu witachu nas hosćiceljo, čtonojo towarstwa Frysk Ynternasjonaaal Kontakt (FYK), dnja 6. awgusta na lětuši Diversity Festival Młodžiny europskich narodnych skupin (MENS) do friziskeho Grou w Nižozemskej. W legendze wo friziskim wojowarju za swobodu z 16. lětstotka, Pier Gerlofs Donia, rozsudži tuta sada tež wo žiwjenju a smjerći a tuž ju nas, młodostnych z narodnych mjeńšin z cyteje Europy, k wěstoće hnydom nawučihu.

Wot 5. do 12. awgusta wobdžěllichmoj so tež mój jako člonaj Serbskeho młodžinskeho towarstwa Pawk, Jakub Wowčer a ja, na młodžinskej wuměnje, zo bychmoj zhromadnje z něhdze 30 dalšimi młodostnymi wuwili pisany a wotměnjacy program za kónčnu show w Ljouwerće (Leeuwarden). Pod hesłom

Jakub Wowčer a Alena Pawlikec staj zajimcam na wotewrjenym Exchange Markeće w pawiljonje Mem w Ljouwerće Serbow předstajiloj. Foto: prywatne

„Terp of Tales“ spytachmy sej swojksi „terp“ („hora“ w Friziskej, kotraž měješe wobydlerjow před wysokej wodu škitac) z našich stawiznow natwarić, a to w džělarničkach kaž džiwadło, chór, rěč abo w digitalnych powědančkach. W běhu tydženja smědzachmy tež tójšto wo prowincy Fryslân zhonić. Tak předstaj nam na wotewrjenju friziska rejowanska

skupina Tjonger Skotsploech krasne a bohate friziske narodne drasty a powědachu nam čtonojo FYK na kulturnym wječorku tójšto zajimawostkow wo kulturje Frizow. Wězo wobhladachmy sej tež region na ekskursiji po Zapadnej Friziskej raz trochu bliže. Tu wopytachmy prawy terp a dundachmy po jednym z jědnace friziskich městow, Ljouwert, kotraž je zdobom lětuša Stolica kultury. W tutej prezentowachmy štwórtk, 9. awgusta naše mjeńšiny na wotewrjenym Exchange Markeće a wabjachmy tohorunja za naš zakončacy program. Na tutym předstajichmy sobotu, 11. awgusta, w pawiljonje „Mem – Livingroom of languages“, wuslědki našich džělarničkow, do kotrychž spytachmy tež naše wosobinske stawizny, kaž wobchad z dwurěčnosću, w formje basnje abo krótkofilma sobu zaplesć. Běše to wulkotne dožiwjenje, kotraž je nam we Friziskej zaso raz pokazało, kak pisana a zajimawa móže Europa być.

Alena Pawlikec